

182

**СУД Д Я
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

МАРКУШ Марія Андріївна

01033, м. Київ-33, вул. Жиллянська, 14

тел. 238-11-13, 238-10-66

16.07.2007 № 331-04/886

**ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРУ УКРАЇНИ
ЯНУКОВИЧУ В.Ф.**

Шановний Вікторе Федоровичу!

У Конституційному Суді України, в стадії попередньої підготовки до розгляду Колегією суддів Конституційного Суду України, знаходяться матеріали справи за конституційним поданням 102 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про внесення змін до Конституції України" від 8 грудня 2004 року (№ 2222 - IV) та Закону України "Про внесення змін до розділу IV "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про Конституційний Суд України" від 4 серпня 2006 року № 79-V.

Відповідно до частини другої статті 19 Закону України "Про Конституційний Суд України" прошу Вас висловити правову позицію щодо питань, викладених у конституційному поданні 102 народних депутатів України.

Додаток: копія конституційного подання на 14 аркушах.

З повагою

Суддя-доповідач

Маркуш М.А.

123

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

м. Київ

5827/0/2-07

05 вересня 2007 р.

Судді Конституційного Суду України

М. А. Маркуш

На № 331-07/886

від 16. 07. 07

Шановна Маріє Андріївно!

На Ваше звернення стосовно порушених у конституційному поданні народних депутатів України питань щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення змін до Конституції України” від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV та Закону України „Про внесення зміни до розділу IV „Прикінцеві та перехідні положення” Закону України „Про Конституційний Суд України” від 4 серпня 2006 р. № 79-V повідомляємо.

Відповідно до статті 75 Конституції України, єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України.

Згідно з преамбулою Основного Закону України, Верховна Рада України від імені Українського народу – громадян України всіх національностей, виражаючи суверенну волю народу, керуючись Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, схваленим 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням, прийняла Конституцію України.

Отже, Верховна Рада України як єдиний орган загальнонародного представництва здійснює, крім законодавчої, установчу владу, яка реалізується шляхом прийняття Конституції та законів України про внесення змін до Основного Закону України.

Конституювання такого статусу Верховної Ради України обумовлює відмінну правову природу законів України про внесення змін до Конституції України від інших законів. Так, повноваження Верховної Ради України щодо внесення змін до Конституції України здійснюються в межах і порядку, передбачених розділом XIII Конституції України (пункт 1 частини першої

К – 051582 *

05 07 / 2314
09 07

статті 85 Конституції України), а порядок прийняття інших законів визначено, зокрема, статтями 93 і 94 Основного Закону України.

Розділ XIII Конституції України, яким встановлено порядок внесення змін до Основного Закону України, містить ряд положень, що принципово відрізняються від тих конституційних приписів, якими визначено порядок прийняття Верховною Радою України звичайних законів.

До таких установлених Конституцією України особливих вимог, зокрема, належать: законопроект про внесення змін до Конституції України може бути поданий до Верховної Ради України Президентом України або не менш як третиною народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України (стаття 154); особливий порядок прийняття такого законопроекту, яким передбачено, що попередньо схвалений більшістю від конституційного складу Верховної Ради України законопроект вважається прийнятим, якщо на наступній черговій сесії Верховної Ради України за нього проголосувало не менш як дві третини від конституційного складу Верховної Ради України (стаття 155); особливий порядок внесення змін до розділів I, III і XIII Конституції України, а саме: подання відповідного законопроекту до Верховної Ради України Президентом України або не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України і, за умови його прийняття не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України, затвердження всеукраїнським референдумом, який призначається Президентом України (частина перша статті 156).

Крім того, Конституція України містить положення, які за певних обставин унеможливають прийняття змін до Конституції України, а саме: повторне подання законопроекту про внесення змін до розділів I, III і XIII Конституції України з одного й того самого питання можливе лише до Верховної Ради України наступного скликання (частина друга статті 156); Конституція України не може бути змінена, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина або якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України (частина перша статті 157) та в умовах воєнного або надзвичайного стану (частина друга статті 157); законопроект про внесення змін до Конституції України, який розглядався Верховною Радою України, і закон не був прийнятий, може бути поданий до Верховної Ради України не раніше ніж через рік з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту (частина перша статті 158); Верховна Рада України протягом строку своїх повноважень не може двічі змінювати одні й ті самі положення Конституції України (частина друга статті 158).

Ще однією відмінністю процедури розгляду законопроекту про внесення змін до Конституції України є необхідність отримання Верховною Радою України висновку Конституційного Суду України щодо відповідності цього законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Такий конституційний статус законів України про внесення змін до Конституції України обумовлений їх правовою природою.

Відповідно до статей 150 і 151 Конституції України та статті 13 Закону України „Про Конституційний Суд України”, до повноважень Конституційного Суду України належить, зокрема, вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів та інших правових актів Верховної Ради України. Підставами для визнання таких актів неконституційними є їх невідповідність Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності (частина перша статті 152 Конституції України).

Стосовно законів про внесення змін до Конституції України, то вони, як зазначено вище, мають свої особливості і ставити питання про їх відповідність Конституції України (конституційність) є нелогічним, оскільки закон про внесення змін до Конституції України, який прийнятий Верховною Радою України та набрав чинності, стає складовою Основного Закону України.

Відповідно до Конституції України та Закону України „Про Конституційний Суд України”, такий закон не може бути предметом контролю з боку Конституційного Суду України, оскільки закон про внесення змін до Конституції України, що набрав чинності, одночасно втрачає свою чинність як окремий закон і його положення стають органічною складовою положень Конституції України.

Системний та змістовний аналіз положень Конституції України дає підстави дійти висновку, що закон України про внесення змін до Конституції України не може перевірятися Конституційним Судом України на предмет його конституційності, адже у такому випадку Конституційний Суд України здійснюватиме перевірку конституційності Основного Закону України, порівнюючи його окремі норми, які мають однакову юридичну силу.

З урахуванням викладеного та з огляду на те, що Конституція України не визначає повноважень Конституційного Суду України щодо вирішення питань відповідності Конституції України (конституційності) законів, якими внесено зміни до Конституції України і які набрали чинності, на нашу думку, розгляд питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення змін до Конституції України” від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV виходить за межі компетенції Конституційного Суду України.

Порушене у конституційному поданні питання є непідвідомчим Конституційному Суду України і відповідно до пункту третього статті 45 Закону України „Про Конституційний Суд України” є підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у справі щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення змін до Конституції України” від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV.

Стосовно порушеного в конституційному поданні питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення зміни до розділу IV „Прикінцеві та перехідні положення” Закону

України „Про Конституційний Суд України” повідомляємо, що у листі Кабінету Міністрів від 5 грудня 2006 р. № 864/0/2 – 06, адресованого судді А. А. Стрижаку, висловлена позиція Кабінету Міністрів із зазначеного питання, порушеного у конституційному поданні 47 народних депутатів України від 19 вересня 2006 р. № 643.

Відповідно до частини другої статті 6 Конституції України, органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією України межах і відповідно до законів України.

Згідно з частиною другою статті 19 Конституції України, органи державної влади зобов’язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Питання прийняття законів, як і внесення до них змін, Конституцією України віднесено до повноважень єдиного постійно діючого органу законодавчої влади в Україні – Верховної Ради України (пункт 3 частини першої статті 85).

Статтею 153 Конституції України передбачено, що порядок організації та діяльності Конституційного Суду України, процедура розгляду ним справ визначаються законом.

З метою реалізації зазначених вище конституційних положень Верховною Радою України 16 жовтня 1996 р. прийнято Закон України „Про Конституційний Суд України”, до якого в подальшому в передбаченому Конституцією України порядку вносилися зміни, зокрема до розділу IV.

Відповідно до статті 2 Закону України „Про Конституційний Суд України”, завданням Конституційного Суду України є гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України, тобто верховенства її норм з урахуванням, зокрема, внесених змін до її тексту в установленому Конституцією України порядку.

Таким чином, установлюючи на законодавчому рівні непоширення юрисдикції Конституційного Суду України на закони України про внесення змін до Конституції України, які набрали чинності, Верховна Рада України не обмежила юрисдикцію Конституційного Суду України, а з урахуванням правової природи Конституції України конкретизувала його повноваження.

Ураховуючи зазначене, вважаємо, що питання, врегульоване Законом України „Про внесення зміни до розділу IV „Прикінцеві та перехідні положення” Закону України „Про Конституційний Суд України”, належить до компетенції Верховної Ради України. Закон прийнятий відповідно до вимог, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Основним Законом України.

Необхідно зазначити, що у провадженні Конституційного Суду України перебуває справа за конституційним поданням 47 народних депутатів України від 19 вересня 2006 р. щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення зміни до розділу IV „Прикінцеві та перехідні положення” Закону України „Про Конституційний Суд України” (суддя – доповідач А. А. Стрижак).

124

У конституційному поданні 102 народних депутатів України порушено аналогічне питання.

У разі якщо до Конституційного Суду України надійшло кілька конституційних подань, що стосуються того самого питання, вони об'єднуються в одне конституційне провадження у справі (стаття 58 Закону України „Про Конституційний Суд України”).

До вирішення Конституційним Судом України питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення зміни до розділу IV „Прикінцеві та перехідні положення” Закону України „Про Конституційний Суд України” відсутні підстави для відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення змін до Конституції України” від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV.

З повагою

Прем'єр-міністр України

Віктор ЯНУКОВИЧ